

Flexibilitetsanvändning och kunddialog

23 november 2022

Dagens program, del 1

9:00-10:00 Användning av flexibilitetstjänster

- Artikel 32 i elmarknadsdirektivet
- Specifikationer för flexibilitetstjänster
- Incitament för användning av flexibilitetstjänster
- Nätutvecklingsplaner

Dagens program, del 2

10:10-10:40 Konsumentperspektiv på efterfrågefleksibilitet

- Presentationer om projektet från Ei och IVL Svenska Miljöinstitutet

10:40-12:00 Workshop om hushåll och efterfrågefleksibilitet

- Diskussion om främjandet av efterfrågefleksibilitet hos hushåll

Regelverk – artikel 32 i elmarknadsdirektivet

Lars Tedebrand, Ei

Ren energi för alla i Europa

Lagstiftningspaket i EU år 2018 och 2019

- åtta nya rättsakter bland annat **Elmarknadsdirektivet** (direktiv (EU) 2019/944)
- **Elmarknadsförordningen** (förordning (EU) 2019/943)

© Copyright Johnér Bildbyrå AB / Matton Collection

Elmarknadsförordningen och Elmarknadsdirektivet

- **Elmarknadsförordningen – gäller direkt i Sverige (1 januari 2020)**
- **Elmarknadsdirektivet – måste genomföras i nationell rätt – i Sverige genom bestämmelser i bland annat ellagen (1997:857)**

Artikel 32 i elmarknadsdirektivet - Incitament för användning av flexibilitet i distributionsnät

- **Artikeln är ny och motsvarande bestämmelse saknas i direktiv 2009/72/EG.**

Artikel 32 i elmarknadsdirektivet - Incitament för användning av flexibilitet i distributionsnät

- **Incitament för flexibilitetstjänster (32.1)**
- **Anskaffande av flexibilitetstjänster i distributionssystem (32.2)**
- **Nätutvecklingsplaner (artikel 32.3 – 32.5)**

Hur har artikel 32 genomförts i Svensk rätt?

- **Ellagen (1997:857) – nya regler 1 juli 2022**

3 kap. Nätföretag och drift av elnät

5 kap. Intäktsram för nätverksamhet

- **Förordning (2022:585) om elnätsverksamhet – detaljer och bemyndiganden att utarbeta myndighetsföreskrifter**
- **Myndighetsföreskrifter – arbete pågår på Ei**
- **Förarbeten – prop. 2021/22:153 Genomförande av elmarknadsdirektivet när det gäller nätverksamhet**

Incitament för flexibilitetstjänster (32.1 i direktivet)

Användning av flexibilitetstjänster

- 5 kap. 12 a § ellagen
- När intäktsramen bestäms ska hänsyn tas till i vilken utsträckning flexibilitetstjänster används och förbättrar effektiviteten i nätverksamheten. Bedömningen får medföra en ökning eller minskning av intäktsramen.
- 5 kap. 12 b § ellagen
- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om vilka krav som ska vara uppfyllda för att flexibilitetstjänster ska anses förbättra effektiviteten i nätverksamheten.

Anskaffande av flexibilitetstjänster i distributionssystem (32.2 i dir)

Flexibilitet i distributionsnät (dvs. lokal- och regionnät)

- 3 kap. 15 § ellagen
- Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om
  1. skyldighet för ett distributionsnätsföretag att
    - a) ta fram specifikationer för de flexibilitetstjänster som företaget anskaffar och standardiserade marknadsprodukter för sådana tjänster,
    - b) lämna specifikationerna och marknadsprodukterna till nätmyndigheten för godkännande, och
    - c) offentliggöra en förteckning över marknadsprodukterna, och
  2. vilka krav som specifikationer och marknadsprodukter ska uppfylla.

Nätutvecklingsplaner (artikel 32.3 – 32.5 i direktivet)

Nätutvecklingsplan för distributionsnätsföretag (dvs. lokal- och regionnätsföretag)

- 3 kap. 16 § ellagen

Ett distributionsnätsföretag ska vartannat år

1. ta fram en plan för hur nätverksamheten ska utvecklas (nätutvecklingsplan),
2. offentliggöra planen, och
3. ge in planen till nätmyndigheten.

Nätutvecklingsplaner (artikel 32.3 – 32.5 i direktivet)

- Nätutvecklingsplan för distributionsnätsföretag (dvs. lokal- och regionnätsföretag)
- 3 kap. 17 § ellagen

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om

1. vad en nätutvecklingsplan ska innehålla och hur den ska tas fram,
2. offentliggörandet av nätutvecklingsplanen och vilka uppgifter som ska offentliggöras tillsammans med planen, och
3. undantag från kraven i 16 §.

Förordning (2022:585) om elnätsverksamhet

- Kompletterande och detaljerade bestämmelser
- Delegering till Energimarknadsinspektionen att utarbeta myndighetsföreskrifter

Arbete med att ta fram myndighetsföreskrifter pågår på Ei

- Klara år 2023
- Publiceras i EiFS

Specifikationer för flexibilitetstjänster

- Energimarknadsinspektionen får meddela föreskrifter om hur en förteckning över marknadsprodukter ska offentliggöras enligt 10 § 3.

Incitament för flexibilitetstjänster i intäktsramsregleringen

Marie Swenman och Staffan Wikstedt, Ei

Syftet med intäktsramsregleringen

- Säkerställa att elnätsföretagens verksamhet bedrivs effektivt till låga kostnader
- Kunden – ska få betala ett rimligt pris för de olika tjänsterna som omfattas av regleringen
- Nätföretaget – skälig täckning för sina kostnader och en rimlig avkastning på det kapital som krävs för att driva verksamheten

Incitament för flexibilitetstjänster beror på helheten

- Effektiviseringskrav på löpande påverkbara kostnader
- Löpande påverkbara kostnader ersätts med en historisk referensperiod
- Incitament finns att jämna ut belastningen mot överliggande nät (effektivt nätutnyttjande)
  - Pågår översyn av befintliga incitament inför nästa TP

Sweco lämnade rekommendationer hösten 2021 (1/2)

- Sweco rekommenderade bl.a. att rimliga kostnader för flexibilitetstjänster ska utgöra en löpande opåverkbar kostnad och att ett incitamentsbelopp beräknas med schablon i procent av rimliga kostnader för ”effektiv flexibilitet”
  - Med rimliga kostnader avser Sweco kostnader för flexibilitetstjänster som är relaterade till driften, utvecklingen och/eller utnyttjandet av nätet och som upphandlats i enlighet med art 32.1 Elmarknadsdirektivet
  - Med effektiv flexibilitet avser Sweco flexibilitetstjänster som upphandlats som säkerställs vara den mest kostnadseffektiva lösningen
- Sweco föreslår att schablonen i procent är i nivå med den regulatoriska kalkylräntan
- Swecos tanke med förslaget är att...
  - Undvika eftersläpningen vad gäller ersättning för kostnader för flexibilitetstjänster
  - Motverka styrning mot traditionella investeringar

Sweco lämnade rekommendationer hösten 2021 (2/2)

- Sweco rekommenderade bl.a. att rimliga kostnader för flexibilitetstjänster ska utgöra en löpande opåverkbar kostnad och att ett incitamentsbelopp beräknas med schablon i procent av rimliga kostnader för "effektiv flexibilitet"
- Kostnader för flexibilitetstjänster bör betraktas som löpande påverkbara kostnader, men det kan finnas behov av särskild hantering
- En schablon i nivå med den regulatoriska kalkylräntan är inte i linje med ekonomisk teori och är inte en vedertagen metod
- Ställer stora krav på att metoden som säkerställer att flexibilitetstjänsterna som upphandlas är kostnadseffektiva fungerar, annars risk att dyra lösningar premieras
- Viktigt med en mekanism som säkerställer att flexibilitetstjänster används när de är kostnadseffektiva

Hur tänker våra grannländer?

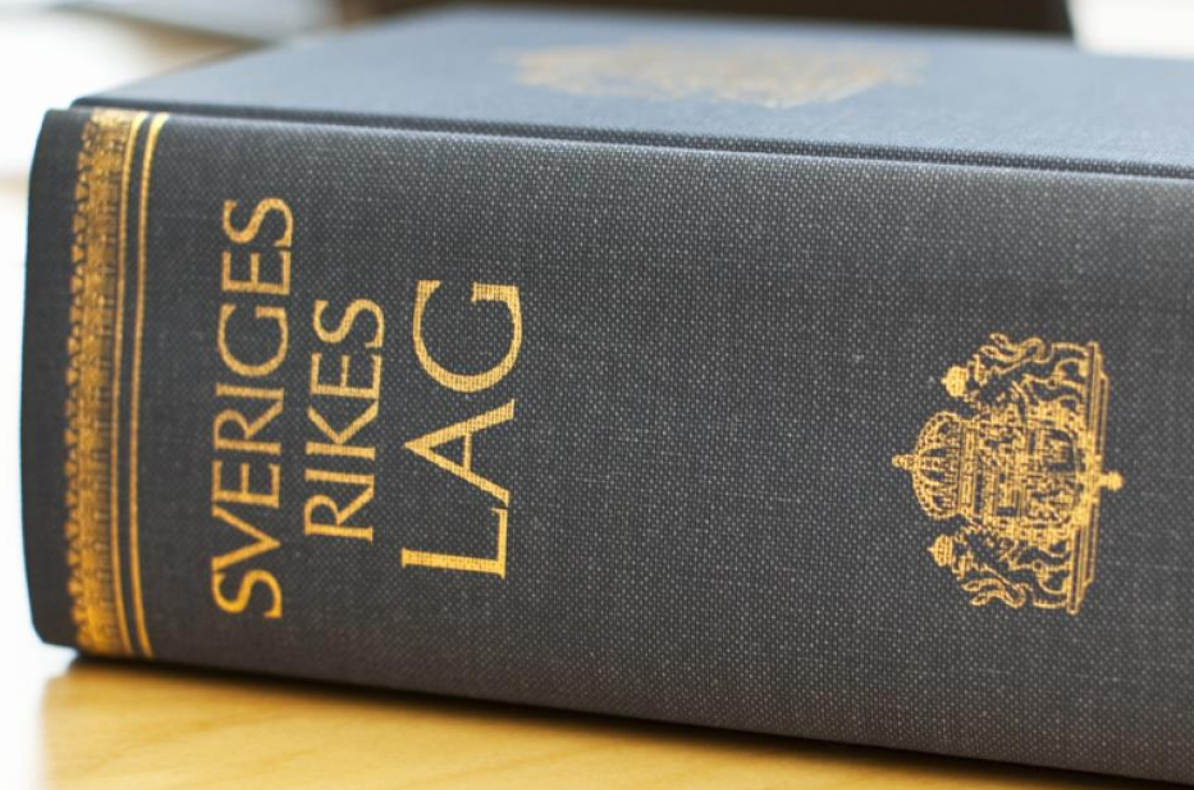
- Danmark
  - Effektiviseringskrav på totala kostnader
- Finland
  - Potentiellt del av innovationsincitament till nästa tillsynsperiod, tillsynsperioden därefter baserat på anskaffad flexibilitet
- Norge*
  - Effektiviseringskrav på totala kostnader

© Copyright Johnér Bildbyrå AB / Hans Berggren

Ett förändrat rättsläge

- Tysklandsdomen september 2021 påverkar svensk lagstiftning
- Kammarrättsdomen 16 juni 2022 har bekräftat Tysklandsdomen på ett nationellt plan
- Handlar om tillsynsmyndighetens (Ei:s) oberoende från politiska organ och detaljstyrning

Hur tolkar Ei rättsläget?

- Ei ska göra en självständig prövning vid fastställandet av intäktsramar utifrån de krav som uppställs i EU-rätten (utifrån oberoende och exklusiv befogenhet)
- Detaljerade bestämmelser som regeringen har utfärdat ska inte längre tillämpas (om de påverkar oberoendet)
- Tidigare domstolspraxis gäller inte längre i alla delar

© Copyright Johnkr Bildbyrå AB / Elliot Elliot

Vägen framåt för flexincitamentet?

Vi behöver utreda möjligheterna att:

- Undvika eftersläpning för nya kostnader för flex.
- Säkerställa tillräckliga incitament för flex istället för traditionella investeringar.
- Säkerställa effektiva flexlösningar.

Rättsläget

Förändringar
2024-2027

Regleringens
syfte och mål

Effektiva
incitament

Nätutvecklingsplaner

Staffan Wikstedt, Ei

Ett distributionsnätsföretag ska vartannat år

- ta fram en plan för hur nätverksamheten ska utvecklas,
- offentliggöra planen, och
- ge in planen till nätmyndigheten.

Så "effektiv" information som möjligt, både för uppgiftslämnare och målgrupp, inom ramen för syftet och regelverket

SYFTE

- Underlätta integreringen av förnybar energiproduktion,
- främja utvecklingen av energilagringsanläggningar och elektrifieringen av transportsektorn
- samt ge systemanvändarna tillräcklig information om väntade utbyggnader och uppgraderingar av nätet.

Två spår:
1. Planering av investeringar
2. Synliggöra behovet av flex tjänster

INNEHÅLL I PLANERNA

- Planerade investeringar kommande 5-10 åren, med särskild tonvikt på huvudsaklig distributionsinfrastruktur.
- Användningen av efterfrågefleksibilitet, energieffektivitet, energilagring-anläggningar mm som ska användas.
- Transparens avseende de flexibilitets-tjänster som behövs (upp till 10 år).

"GAP-analys"

Mall?

Ev. gränser för innehåll / aggregering?

Belopp eller behov?

Alternativa lösningar?

Samrådsprocessen

- Nätutvecklingsplanen ska bearbetas genom ett samrådsförfarande i samband med att planen tas fram.
- Distributionsnätsföretag ska samråda med TSO, andra nätföretag och berörda systemanvändare.

Lokal-/regionnät vs TSO
Offentligt utkast?
Obligatoriska aktörer?
Underlag från kommuner/regioner?

© Johnér Bildbyrå AB / PhotoAlto

Ei:S ROLL

- Syftet med reglerna är inte att Ei ska kontrollera nätföretagen, utan att säkerställa ett transparent planerande och brett samarbete inom nätutveckling
- Ei kan begära att en NDP ska ändras.
- En ändring kan vara nödvändig ifall planen saknar information enligt föreskrift.

Avstämning mot nationella mål eller scenarier?

Offentliggörandet

- Nätföretaget ska offentliggöra resultaten av samrådsprocessen tillsammans med NDP och överlämna dem till tillsynsmyndigheten.

Publicering på respektive webbsida
eller gemensam plattform?

© Copyright Johnér Bildbyrå AB / Alexander Crispin

Vägen framåt

- Referensgrupp finns
- Dialog och diskussion
(Effektdialogen, Energitinget mm)
- Inspiration från andra länder
(Danmark, Finland m.fl.)
- Föreskrifter ska tas fram och remitteras under våren

© Copyright Johnér Bildbyrå AB / Elliot Elliot

PAUS

Åter kl. 10.10

**Del 2: Seminarium och workshop om konsumentperspektiv
på efterfrågefleksibilitet**